

Proč nebyt ve vládě se socialisty

01.října 2004 Michal Šabatka

V průběhu prázdnin jsme byli konečně svědky pádu socialistické vlády. Pokud se chtělo zabránit komunistům v podílu na moci, existovaly tři alternativy - předčasné volby, minimálně obměněná koalice stávajících stran nebo duhová koalice ČSSD a ODS. Pokusím se nyní ukázat, že zachování opozičního charakteru bylo, i bez předčasných voleb, pro ODS nejlepším možným řešením.

S tím, že politika je bojem o moc, se není třeba tajit. Moc znamená sílu uplatňovat své názory, své vize, své koncepty - své ideje. Moc proto nesmí zůstat osamocena. Musí být bojem idejí a názorů.

Stanislav Gross, když nabízel různé kontrolní funkce výměnou za spolupráci, nabízel pouze moc, moc neoděnou do závoje idejí. Správně to popsal v rozhovoru pro deník Právo předseda ODS Mirek Topolánek: „Pokud s námi Stanislav Gross prosadí většinový systém do Poslanecké sněmovny, od 1. 1. příštího roku zavede rovnou daň a dejme tomu důchodovou reformu podle našeho stříhu, tak se můžeme bavit o celé řadě modelů. Ale on s takovou věcí nepřichází.“

Občanská demokratická strana, pokud nechtěla zradit své voliče, pokud se chtěla držet svého programu a svých vizí (a tedy základních principů politiky), na Grossův model prostě nemohla přistoupit. A je, minimálně ze dvou důvodů, dobře, že na něj nepřistoupila.

Politika se od dob francouzské revoluce dělí na pravicovou a levicovou. Určité koncepty jsou inherentní levici, určité pravici. To je prostě přirozený stav, který tu vždy byl, je a nepochybně i bude. Přestože po celém světě existují pravostředové, levostředové či pouze středové strany, dichotomie vpravo x vlevo stále platí. Pomáhá to mj. i voliči, který může rozeznat, co ta která strana prosazuje. Pokud by byla tato možnost setřena spoluprací rozdílných stran, neexistovala by volba a oprávněně bychom se mohli ptát - Proč tedy vůbec existují politické strany? Proč nemáme jedno široké názorové hnutí, které vždy cestou kompromisu, popírajícího postoje obou stran, nalezne schůdné řešení? Je dobře, aby existovalo více možností - rozdílné názory nelze vymýt a politické strany jsou nejen ideálním reprezentantem různých proudů, ale i zárukou plurality veřejného mínění. Shrnutí: standardní politický boj se bude vždy odehrávat mezi socialisty a sociálními liberály na jedné straně a klasickými liberály a konzervativci na straně druhé. Proto je dobře, že ODS nespolupracuje se stranou jí protikladnou.

Druhá výhoda tak trochu vychází z výhody první - zachovat rozdíl mezi pravici a levici. A zároveň jde o uchování politiky jako souboje idejí (tedy základního předpokladu jejího fungování). Opět si dovolím citovat Mirka Topolánka, který v časopise 51pro řekl: „To nebyla partie, v níž jsem mohl při troše bystrosti rozehrát velkolepou kombinaci na několik tahů dopředu. To by byl atentát na samotnou podstatu politiky, znamenalo by to přestat hrát bílými a černými figurami a místo toho zvolit jednotně šedé, kdy není jasné, kdo stojí napravo, kdo nalevo a kdo komu vlastně dává šach či mat. A to už by nepoškodilo jen ODS, ale všechny občany, kteří by tím přišli o možnost volby.“ Politika vždy musí zůstat soubojem minimálně dvou alternativ, dvou voleb, dvou možností. Výhoda je jasná - možnost si vybrat, zvolit. Zvolit tu lepší možnost a pak nést za tuto volbu svoji zodpovědnost. Existence dvou čitelných, rozdílných politických subjektů nejen dodává politice punc přehlednosti a charakter názorového střetu, ale také vyžaduje zodpovědnost občana za svoje rozhodnutí. Nejen, že tedy odmítnutí „Grossových“ funkcí znamenalo zachování charakteru čitelné opozice a odmítnutí chápání politiky jako čistě mocenského boje (který odrazuje od účasti ve volbách), ale také naději pro občany, že v příštích volbách do Sněmovny budou moci vybírat ze dvou možností - budou muset přemýšlet a zajímat se. Participovat na utváření politické moci. V opačném případě, kdy by ODS na nabídku sociální demokracie kývla, znepřehlednila by politické spektrum, znemožnila lidem volbu a

popřela svoji identitu. A to si přeci nemohla přát.

ODS byla vždy jasnou a čitelnou stranou s pevnými stanovisky a občané jí mají takto zařazenou. V době, kdy ČSSD pouze handluje s mocí, unionisté totálně popírají své názory a lidovci jsou provázeni pověstí, že se dokáží domluvit takřka s každým, tak ODS zůstala jedinou skutečnou a pevnou opozicí rovněž poměrně konzistentní KSČM. Právě proto je velmi dobře, že ODS pevně stála a neohýbala se pod náporom socialistické mocenské vichřice.